

KARTA KURSU
Kierunek: Psychologia
Studia mgr jednolite, Semestr 7.

Nazwa	Wsparcie psychologiczne w sytuacjach trudnych
Nazwa w j. ang.	Empowerment in difficult situations

Kod		Punktacja ECTS*	
-----	--	-----------------	--

Koordinator	Dr Agnieszka Hennel-Brzozowska	Zespół dydaktyczny Katedra Psychologii
-------------	--------------------------------	---

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest przekazanie studentom wybranych elementów wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień psychologii wsparcia-empowermentu, radzenia sobie ze stresem, udzielania pomocy o charakterze psychologicznym w różnych sytuacjach trudnych i kryzysowych. Poruszone zostaną kwestie z zakresu możliwości i ograniczenia stosowania wybranych elementów wiedzy teoretycznej w sytuacjach pracy zawodowej. Kurs prowadzony w języku polskim. Niektóre materiały w języku angielskim.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawy psychologii, psychologia kliniczna, psychologia rozwojowa
Umiejętności	Wynikające z zapoznania się z powyższą wiedzą
Kursy	Przewidziane w programie studiów

Efekty kształcenia

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Ma wiedzę teoretyczną w zakresie wybranych z obszarów psychologii udzielania wsparcia.	K_W12
	W02 Ma wiedzę z zakresu możliwości stosowania wiedzy teoretycznej w wybranych sytuacjach profesjonalnych pracy psychologa	K_W11

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 Potrafi wykorzystać dotychczas uzyskaną wiedzę z zakresu wsparcia psychologicznego dla opracowania planu oraz przeprowadzenia procesu wsparcia osoby w wybranych przypadkach sytuacji trudne, zawsze pod nadzorem superwizora, opiekuna stażu itp.	K_U05
	U02 Potrafi wstępnie zaplanować proces udzielania wsparcia w zależności od kontekstu społecznego	K_U18

Kompetencje społeczne	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
	K01 Jest krytyczny wobec własnych kompetencji jako udzielającego wsparcia psychologicznego, a zarazem otwarty na konsultacje i współpracę z innymi specjalistami K02 Zna i stosuje w procesie udzielania wsparcia wiedzę z teorii wsparcia psychologicznego oraz z zakresu różnych innych działów psychologii, w tym psychologii klinicznej i rozwojowej.	K_K03 K_K11

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	E
Liczba godzin	30										

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład, prezentacja multimedialna, dyskusja.

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								X				X	x
W02								X				X	x
U01								X				X	x
U02								X				X	x
K01								X				X	x
K02								X				X	x

Kryteria oceny	Aktywna obecność na wszystkich zajęciach, udział w dyskusji, test pisemny.
----------------	--

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów – wykład)

1. Wsparcie psychologiczne jako jeden z zasobów w procesie radzenia sobie ze stresem. Stres , zdrowie i poczucie koherencji w koncepcji salutogenezy Aaron'a Antonovsky'ego. Stresory w koncepcji Holmes'a i Rahe i oczekiwane sytuacje potrzeby wsparcia psychologicznego. Pojęcie wsparcia psychologicznego a pojęcie empowerment (dodawanie siły)
2. Wsparcie psychologiczne jako dodawanie energii mentalnej; energia mentalna i „wyczerpywanie się ego” (ego depletion) według Daniela Kahnemana i Roy'a Baumeistera.
3. Wsparcie psychologiczne w sytuacji katastrofy
4. Wsparcie psychologiczne wobec potrzeb migranta
5. Wsparcie psychologiczne dla osób z PTSD, wsparcie w kontekście traumy

6. Wsparcie psychologiczne dla chorych somatycznie i personelu szpitala
7. Wsparcie psychologiczne dla młodych małżeństw i rodzin w kryzysie
8. Wsparcie psychologiczne w procesie przeżywania śmierci i żałoby
9. Wsparcie psychologiczne w sytuacji zagrożenia samobójczego
10. Wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy
11. Wsparcie psychologiczne dla opiekunów dzieci i osób dorosłych przewlekle chorych i z inwalidztwem
12. Wsparcie psychologiczne w kontekście adopcji
13. Warunki potrzebne dla udzielania wsparcia psychologicznego w różnych sytuacjach trudnych (przygotowanie specjalisty, warunki przestrzenne, materialne, czasowe, prawne i in.)
14. Superwizja jako warunek *sine qua non* udzielania profesjonalnego wsparcia psychologicznego.

Wykaz literatury podstawowej

1. Badura Madej W. (2016) *Pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy w rodzinie – zasada empowerment i rola terapeuty w jej realizowaniu.* , [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 25-34
2. Badura-Madej W., Hennel-Brzozowska A. (2000): *Crisis Intervention and Psychotherapy in Traumatic Bereavement after a Child's Death by Homicide* , Archives of Psychiatry and Psychotherapy , vol.2, issue 2, June 2000; Polish Psychiatric Association Editorial Committee, Kraków, str. 61-72, ISSN 1509-2046
Pełny tekst na stronie czasopisma: <http://www.archivespp.pl/uploads/APPv2n2p61Badura.pdf>
3. Badura-Madej W., Hennel-Brzozowska A. (2001): *Punkty oparcia w psychoterapii osób w traumatycznej żałobie* , „Psychoterapia” nr 2 (117) 2001, Kraków
4. Berezowska-Pogoń (2016) *Dodawanie siły pacjentom i personelowi medycznemu wśród chorych somatycznie*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 129-140.
5. Hennel-Brzozowska A. (2016) *Empowerment w praktyce pomocy psychologicznej cudzoziemcom* [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 181-207
6. Hennel-Brzozowska A. (2016): *Doświadczenia profesjonalistów w dodawaniu siły w ramach praktyki psychologicznej jako empowerment dla młodych praktyków. Słowo od redaktora.* [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 9-24; p-ISBN: 978-83-65432-36-0
7. Hennel-Brzozowska A. (2016): *Zdrowie psychiczne imigrantów i pomoc psychologiczna w kontekście*

bezpieczeństwa [w:] Teresa Grabińska, Zbigniew Kuźniar (red.), Bezpieczeństwo personalne a bezpieczeństwo strukturalne IV. Bezpieczeństwo w antroposferze i infosferze, Wyd. WSOWL, Wrocław 2016, s. 177-195

8.Hennel-Brzozowska A. (2018): *Miłosierdzie w kontekście traumy (PTSD)* [w:] Kijas Z., Hennel-Brzozowska A. (red.): Miłosierdzie a odpowiedzialność. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2018, ss. 165-184, ISBN 978-83-65432-88-9

9.Hennel-Brzozowska A. (2010): *Lekarz komunikujący pacjentce niekorzystne wyniki badań prenatalnych – analiza psychologiczna* , „Życie i płodność” (kwartalnik Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki UPJPII) :, 2010 rok 4, nr 1(10) 2010, str. 59-67, ISSN 1898-2158. Pełny tekst na stronie kwartalnika:

http://oplodnosci.pl/images/kwartalniki/Kwartalnik%20ZiP_2010_numer%204.pdf

10.Hennel-Brzozowska A. (2008): *Adopcja jako rozwiązanie problemu małżeństw bezpłodnych – aspekty psychologiczne*; „Życie i płodność” ; 2008, rok 2 nr 2-3/2008; str.87-94, ISSN 1898-2158. Pełny tekst na stronie kwartalnika:

http://oplodnosci.pl/images/kwartalniki/2008_2_-3.pdf

11.Józefik B. Superwizja — perspektywa systemowa. Psychoter. 2010; 3:11–22. Pełny tekst dostępny online: http://www.psychoterapiapt.pl/uploads/PT_3_2010/J%C3%B3zefik11_PT3_2010.pdf

12.Kahneman D. (2012) *Pułapki myślenia. O myśleniu szybkim i wolnym*. Media Rodzina, Poznań; rozdział 3: „Leniwy kontroler”, str. 55-61.

13.Elżbieta Leśniak (2016) *Wspomaganie młodych małżeństw w kryzysie*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 73-80

14. Lis-Turlejska M. (2005): *Traumatyczne zdarzenia i ich skutki psychiczne*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN, Warszawa, str. 57-77, zwłaszcza podsumowanie na str. 75-77.

15.Patoka J. (2016) *Dodawanie sił w procesie przeżywania żałoby*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 89-105

16. Piątek J. (2016) *Wspieranie rozwiązywania kryzysów – badanie rezultatów interwencji kryzysowej*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s.35-60
17. Schweiger-Komorowska K. (2016) *Pomoc psychologiczna w sytuacji katastrofy*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 81-88.
18. Skoczyńska E. (2016) *Empowerment w interwencji kryzysowej w obliczu zagrożenia samobójczego*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 141-158.
19. Włodawiec B. : *Poczucie koherencji, a zdrowie i choroba w koncepcji A. Antonovsky'ego*, <http://www.psychologia.net.pl/artukul.php?level=65>

Wykaz literatury uzupełniającej:

- Berezowska-Pogoń J., Kubacka-Jasiecka D. (2014): *Interwencja w kryzysach zdrowia: założenia, strategie, refleksje własne*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Psychologica VII (2014).
- Gilbert MC, Evans K. (2004): *Superwizja w psychoterapii*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne;
- Gottman J., Silver N. (2014): *Siedem zasad udanego małżeństwa*, Kraków, Wydawnictwo UJ
- Gray D. (2015): *Adopcja i przywiązanie. Praktyczny poradnik dla rodziców*. Gdańsk, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Hennel-Brzozowska A. (2009): *Psychological problems in families of diplomats*. „Politeja” (pismo Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego) Nr 2(12), Kraków 2009, str. 543-555, ISSN 1733-6716
- Heszen I., Sęk H. (2007) *Psychologia zdrowia*. Warszawa: PWN
- Józefik B., Szwajca K., Szwajca M. A. (2016): *Problem granic w procesie superwizyjnym*, Psychoterapia 1 (172) 2016 Strony 59-75, pełny tekst dostępny online:
http://www.psychoterapiapt.pl/uploads/PT_1_2016/59Jozefik_Psychoterapia_1_2016.pdf
- Kalita L., Chrzan-Dętkoś M.(2018): *Program stażowy jako skuteczne i opłacalne narzędzie zwiększania dostępności psychoterapii*, PSYCHOTERAPIA 3 (186) 2018, strony: 39–53, pełny tekst dostępny online:
http://www.psychoterapiapt.pl/uploads/PT_3_2018/39Kalita_Psychoterapia_3_2018.pdf
- Kolska K.(2011): *Moje dziecko gdzieś na mnie czeka. Opowieści o adopcjach*. Kraków, Wydawnictwo Znak
- Kubacka-Jasiecka D. (2010) *Interwencja kryzysowa. Pomoc w kryzysach psychologicznych*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Kraków
- Leśniak E. (2014): *Antoniego Kępińskiego kontakt z pacjentem*, oraz: Ryn Z. J.(2014): *Antoni Kępiński – życiorys*

naznaczony cierpieniem; są to rozdziały w monografii : Hennel-Brzozowska A., Jaromi S. (red.) (2014): *Przeciw melancholii. W 40. rocznicę wydania Melancholii Antoniego Kępińskiego - perspektywy fides i ratio*. Polska Akademia Umiejętności, Kraków. Pełna wersja monografii dostępna online w Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej: <http://pbc.up.krakow.pl/Content/5245>

Jankowska –Siuda K., Siemieniuk K., Grabowska A. (2009): *Neurobiologiczne podstawy empatii*, Neuropsychiatria i Neuropsychologia 4;2 (2009)

Uric I. (2014): *Wojna i trauma psychiczna. Przebaczenie i pojednanie. Wywiad z doktorem Ivanem Uriciem*. (2014) Psychiatria, tom 11, nr 2, str. 133-134.

Syndrom obozowy mógł latami trwać uśpiony w psychice więźnia. Rozmowa z prof. Krzysztof Rutkowskim z Katedry Psychoterapii Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum. <http://dzieje.pl/aktualnosci/prof-rutkowski-syndrom-obozowy-mogl-latami-trwac-uspiony-w-psychice-wieznia>

Wywiady z ocalałymi Tutsi przeprowadzone w 1 czerwca 2014 w Audytorium Edmond J. Safra na sesji zorganizowanej przez Memorial de la Shoah Musee Centre de Documentation. Wywiady były przeprowadzane przez doświadczonych psychologów klinicznych tak, aby zarazem umożliwić wypowiedzenie prawdy, ale też wspierać osobę mówiącą o swoich krańcowo traumatycznych przeżyciach; zostały zarejestrowane i umieszczone w Internecie w wolnym dostępie: Génocide des Tutsi au Rwanda : Paroles de rescapés (Partie 1, 2,3). Wywiady te mogą być traktowane jako dobry wzór dla wysłuchania relacji ofiar traumy i ludobójstwa. Wywiady są w języku francuskim. Génocide des Tutsi au Rwanda : Paroles de rescapés (Partie 2). <https://www.youtube.com/watch?v=MZUEdfmiOng>

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu	9
Ogółem bilans czasu pracy		60
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		